

ГОРОХІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЛУЦЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «ЗЕРНЯТКО»

12.12.2023

НАКАЗ
с. Мирне

№ 22 о

Про запобігання випадків булінгу
в закладі дошкільної освіти

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про місцеві державні адміністрації», статті 11 Закону України «Про запобігання і протидію домашньому насильству», Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658, Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення, затвердженого спільним наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 № 564/836/945/577, Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047, листа Міністерства освіти і науки України від 29.12.2018 № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу» та з метою попередження булінгу (цькування), сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від булінгу, та ефективного реагування на факти насильства в закладі освіти

НАКАЗУЮ:

1. Створити постійно діючу комісію з виявлення фактів булінгу та реагування на них.
(додаток 1)
2. Членам постійно діючої комісії:
 - дотримуватись порядку подання та розгляду звернень про випадки булінгу в закладі від дітей, їх батьків, законних представників, інших осіб, порядок реагування на доведені випадки булінгу та відповідальність осіб, причетних до булінгу.
 - після отримання повідомлення про факт булінгу невідкладно реагувати шляхом проведення внутрішнього розслідування, індивідуальної роботи з учасниками булінгу тощо.
3. Затвердити Порядок роботи комісії реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в дошкільному закладі та відповідальність осіб, причетних до боулінгу
(додаток 2)
4. Педагогічним працівникам дошкільного закладу:
 - забезпечити виконання Плану заходів щодо запобігання та протидії булінгу.
 - не допускати випадків фізичного та психологічного насильства, образ,

недбалого й жорстокого поводження з дітьми.

- формувати в учасників освітнього процесу толерантне ставлення один до одного.
- уникати проявів жорстокого ставлення до вихованців, приниження їхньої честі, гідності та інших форм насильства (фізичного та/або психологічного).
- невідкладно поінформувати адміністрацію дошкільного навчального закладу про виявлений факт булінгу по відношенню до здобувачів дошкільної освіти.
- дотримуватись алгоритму дій у разі виявлення випадків насильства над дитиною.

5. Директору :

- затвердити План заходів щодо запобігання та протидії булінгу в закладі дошкільної освіти. (додаток 3) До 04.01.2024р
 - затвердити Положення про порядок розгляду випадків булінгу в закладі дошкільної освіти (додаток 4) До 04.01.2024р.
 - затвердити Алгоритм дій педагогічного колективу у разі виявлення ситуації булінгу в дошкільному закладі (додаток 5, 6) До 04.01.2024р.
 - провести бесіду для всіх працівників закладу освіти, в ході якої висвітлити питання: правила поведінки здобувачів освіти в закладі освіти; план заходів закладу освіти, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню); положення про порядок розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі.
 - з 01.01.2024 року ввести в дію Журнал звернень про випадки булінгу в дошкільному закладі.
6. Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Директор

Наталія Майко

З наказом ознайомлені

Алла Курилко
Ольга Величко
Іванна Калитка

Додаток 1
до наказу ЗДО «Зернятко» с. Мирне
12.12.2023 № 22 о

Постійно діюча комісія з виявлення фактів булінгу та реагування на них:

Голова комісії – директор – Наталія Майко

Члени комісії:

- голова ПК – Любов Дмитрук
- вихователь – Алла Курилко

Порядок роботи комісії реагування

на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі дошкільної освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу в дошкільному закладі; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти; оцінка потреб сторін булінгу.
2. Діяльність комісії здійснюється на принципах: законності, верховенства права, поваги та дотримання прав і свобод людини, неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування), відкритості та прозорості, конфіденційності та захисту персональних даних, невідкладного реагування, комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування), нетерпимості до булінгу (цькування) та визначення його суспільної небезпеки. Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».
3. *До завдань комісії належать:*
 - збір інформації щодо обставин випадку булінгу;
 - розгляд та аналіз зібраних матеріалів;
 - у разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать: оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин; визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу; моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу, заходів виховного впливу та корегування; надання рекомендацій для педагогічних працівників дошкільного закладу, надання рекомендацій для педагогічних працівників дошкільного закладу щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками; надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).
4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.
5. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менше як двох третин її складу.
6. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.
7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.
8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Порядку, що оформлюється наказом керівника дошкільного закладу.
9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в дошкільному закладі та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення керівником дошкільного закладу.

ПЛАН ЗАХОДІВ
щодо створення безпечного освітнього середовища
та протидії булінгу (цькуванню), насильству в 2023/2024 н.р.

№	Заходи	Терміни виконання	Відповідальні
Нормативно-правове та інформаційне забезпечення попередження насильства та булінгу			
1.	Забезпечення неухильного виконання педагогічними працівниками закладу Конвенції ООН «Про права дитини», Закону України «Про охорону дитинства», законодавство України в галузі освіти в частині збереження фізичного, духовного, психічного здоров'я та поваги до людської гідності дитини.	Грудень, 2023-травень, 2024	Директор
2	Надання інформації батькам, педагогам, оновлення інформації на веб-сайті закладу з проблеми запобігання та протидію булінгу	Грудень, 2023-травень, 2024	Директор, вихователь
3	Періодичне інформування працівників ЗДО (педагогічних, технічного персоналу) про захист дітей від усіх форм насильства та експлуатації	Грудень, 2023-травень, 2024	Директор
4	Створення безпечного освітнього простору, позитивного мікроклімату та толерантності в міжособистісній взаємодії під час спілкування, занять, прогулянок та ігрової діяльності.	Грудень, 2023-травень, 2024	Директор, Вихователь
5	Створення розділу про профілактику булінгу (цькування) і розміщення нормативних документів на веб-сайті дошкільного закладу.	Грудень, 2023	Відповідальна за ведення сайту
Робота з педагогічними та іншими працівниками закладу дошкільної освіти			
1	Дотримання правил «Етичного кодексу закладу» усіма учасниками освітнього процесу	Грудень, 2023-травень, 2024	Усі учасники освітнього процесу
2	Підготовка та ознайомлення педагогів ЗДО з матеріалами про види, ознаки (індикатори) різних форм насильства та жорстокого поводження з дітьми	Грудень, 2023	Директор

3	Організація механізмів звернення та встановлення інформаційних скриньок для повідомлень про випадки булінгу (цькування)	Грудень, 2023	Директор
4	Співбесіда з вихователем за результатами діагностики колективу групи.	Грудень, 2023	Директор
5	Здійснення контролю за відвідуванням здобувачами дошкільної освіти	Щодня	Вихователь
6	Перегляд мультфільмів відповідної спрямованості.	Грудень, 2023-травень, 2024	Вихователь
7	Організація та проведення занять та бесід, що формують у дітей уявлення про толерантність по відношенню до різних людей, справедливість, порядність	Грудень, 2023-травень, 2024	Вихователь
8	Проведення ранкових зустрічей з метою формування навичок дружніх стосунків.	Постійно	Педагоги
9	Тиждень толерантності.	Січень, 2024	Вихователь
10	Тиждень «Мої права та обов'язки»	Лютий, 2024	Вихователь
11	Виставка малюнків «Моя сім'я», «Мій дитсадок», «Разом з друзями»	Травень, 2024	Педагоги, батьки вихованців
Робота з батьками			
1.	Забезпечити консультативну допомогу батькам з питань соціально-правового захисту дошкільників	Грудень, 2023-травень, 2024	вихователь
2	Підготувати пам'ятку для батьків «Як запобігти агресії в дитини» «Як діяти за різних реакцій дитини на фізичні ушкодження»	Січень, 2024 Лютий, 2024	Вихователь
3	Розміщення нормативно-правових документів, телефонів довіри на інформаційних стендах та веб-сайті ЗДО для ознайомлення батьківської громадськості	Грудень, 2023-травень, 2024	Вихователь
4	Консультавання батьків щодо захисту прав та інтересів дітей.	Щомісяця	Вихователь

**Положення
про порядок розгляду випадків
булінгу (цькування)
в закладі дошкільної освіти «Зернятко»
Горохівської міської ради**

1. Загальні положення

1.1. Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

1.2. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

систематичність (повторюваність) діяння;

наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2. Повноваження керівника ЗДО «Зернятко» та уповноваженої ним особи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню)

2.1. Керівник ЗДО «Зернятко» :

здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг;

забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування);

з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування;

скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;

повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

2.2. Вихователь забезпечує:

реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід, консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії;

прозорість та інформаційну відкритість шляхом розміщення в інформаційних куточках для батьків здобувачів освіти інформацію та нормативно-правові акти з питань щодо протидії булінгу:

- план заходів, спрямований на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- порядок подання та розгляду (із дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
- правила поведінки здобувача освіти з закладі освіти.

забезпечує здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;

повідомляє керівника ЗДО про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вона була особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

сприяє керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);

виконує рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

3. Діяльність Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).

3.1. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) створюється наказом керівника та скликається для прийняття рішення за результатами розслідування про факти булінгу (цькування).

3.2. У своїй діяльності Комісія керується Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про освіту», Законом України «Про внесення змін

до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами з питань щодо протидії булінгу (цькуванню).

3.3. До складу Комісії можуть входити керівник закладу, педагогічні працівники, (у тому числі практичний психолог), батьки постраждалого та булера та інші зацікавлені особи.

3.4. Комісія діє відповідно до Порядку подання та розгляду (із дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в ЗДО, Порядку реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в ЗДО та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

3.5. Засідання Комісії скликається керівником ЗДО для розгляду та неупередженого з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) в ЗДО відповідно до заяв, що надійшли.

3.6. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згідний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що керівник закладу освіти має повідомити постраждалого.

3.7. Рішення Комісії реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

3.8. Потерпілий чи його/її представник також можуть звертатися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та Служб у справах дітей із повідомленням про випадки булінгу (цькування).

4. Порядок подання та розгляду (із дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

- Учасники освітнього процесу подають заяву керівнику закладу освіти про випадки булінгу по відношенню до дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.
- Керівник закладу освіти розглядає заяву в день її подання та видає рішення про проведення розслідування.
- Проводиться повне та неупереджене розслідування щодо випадків булінгу (цькування) із залученням осіб, від яких отримали інформацію.
- Керівник закладу освіти для прийняття рішення за результатами розслідування створює наказом комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) та скликає засідання для прийняття рішення за результатами розслідування та виконання відповідних заходів реагування.
- Рішення Комісії реєструється в окремому журналі, зберігається в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

Потерпілий чи його/її представник також можуть звернутися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та Служби у справах дітей.

5. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

- У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків Комісії повідомляються уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та служби у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в ЗДО «Зернятко».
- Виконується рішення та рекомендації Комісії ЗДО «Зернятко».
- Надаються соціальні та психолого-педагогічні послуги здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу.
- Керівник ЗДО або уповноважена ним особа відповідно чинного законодавства та в межах повноважень здійснюють контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в ЗДО «Зернятко».

6. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

6.1. Здобувачі освіти:

6.1.1. мають право на:

повагу людської гідності;

захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування).

6.1.2. зобов'язані:

поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля.

6.2. Працівники, які залучаються до освітнього процесу:

6.2.1. мають право на:

захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

6.2.2. зобов'язані:

повідомляти директора ЗДО «Зернятко» про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

6.3. Батьки здобувачів освіти:

6.3.1. мають право:

отримувати інформацію про діяльність ЗДО «Зернятко», у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування), про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;

подавати директору ЗДО «Зернятко» або засновнику закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

6.3.2. зобов'язані:

виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

сприяти директору ЗДО «Зернятко» у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);

виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

7. Прикінцеві положення

7.1. Положення про порядок розгляду випадків булінгу (цькування) в ЗДО «Зернятко» (далі – Положення) затверджується рішенням педагогічної ради.

7.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням педагогічної ради ЗДО та відповідно до наказу директора.

**Алгоритм дій педагогічного колективу
у разі виявлення ситуації булінгу**

1. Якщо педагог, або будь-який інший працівник дошкільного закладу став свідком булінгу то, незалежно від того, покаржилась йому жертва чи ні, він повинен проінформувати про цей випадок керівника дошкільного закладу.
2. Якщо педагог, або будь-який інший працівник дошкільного закладу отримав усне або письмове звернення від дитини, щодо жорстокого ставлення по відношенню до неї з боку однолітків, педагогів, або інших осіб, то він повинен повідомити про це керівника дошкільного закладу.
3. Отримавши таке звернення, керівник дошкільного закладу повинен скликати комісію з розгляду випадку булінгу та окреслити подальші дії.
4. До складу такої комісії можуть входити директор закладу, педагоги, практичний психолог.
5. Якщо комісія кваліфікує випадок як булінг, а не одноразовий конфлікт, директор дошкільного закладу повинна повідомити про це уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей.
6. У разі, якщо комісія не кваліфікує випадок як булінг, а постраждала сторона не згодна з цим висновком, то вона має право звернутися до органів Національної поліції України.
7. Забезпечити психологічний супровід здобувачів освіти, які постраждали від булінгу, стали його свідками, або вчинили цькування

**Алгоритм дій працівника
дошкільного закладу в разі виявлення випадку
насильства над дитиною**

1. У випадках, коли ви маєте підозри жорстокого поводження з дитиною або є реальна загроза його вчинення (удома, з боку однолітків, інших працівників закладу або інших осіб), ваші дії:
 - 1.1. Повідомити про це в усній чи письмовій формі директора дошкільного закладу.
 - 1.2. Самостійно письмово повідомити про це службу у справах дітей, управління освіти.
 - 1.3. Самостійно повідомити про виявлений факт жорстокого поводження з дитиною в поліцію.
2. У випадках, коли до вас звернулася дитина з усною скаргою щодо жорстокого поводження з нею, ваші дії:
 - 2.1. Оформити звернення дитини в письмовій формі та передати його до директора дошкільного закладу;
 - 2.2. Оформити звернення дитини в письмовій формі та передати його до територіального підрозділу служби у справах дітей;
 - 2.3. Оформити звернення дитини у письмовій формі та передати його до поліції.